

„Nevetésnek szántam”

(Megjelent Ámen... Ámen c. Kötetben)

Kedves jóemberem, Eurázsia határán, az Uralban, Páll Mózsai bá, Gidófalváról – aki szerint székelyeknek a hetes szám is páros -, ott hadifogság hét-kínok évadján mindössze kétszer törölte meg könyvharmatozta szemét. Amikor Vöröskeresztes lapon Édesanyjának halála hírére vette, s amikor arról hírelte hívséges Rozáliája, hogy a legnagyobb leánykát, Rebekát szolgálatba kellett állítania Brassóban, mivel igen savanyú az élés. Csakhogy az én ragaszkodó Mózsai bátyám e két alkalmat is átöltöztette, amikor okának felőle érdeklődék. Ilyenformán: „Nevetésnek szántam, hadapród uram, csakhogy kicsinyded melléje sikerede!” S hogy ez mennyire székely sorsjellemző, azt nem bizonyítja egyéb, minthogy szinte szó szerint megismételte Dr. Palló Imre Kossuth-díjas, Kiváló Művész, a Magyar Operaház igazgató-énekes, vagy három évtizeddel később, Szépvölgyi kertemben, illatozó flekken sütés közben. Éspedig:

„Amikor odahaza Mátisfalván bejelentem a sikeres érettségim tiszteletére felszolgált fatányéros berbécsstokány békebelezése után, hogy szívem szerint a Zeneakadémia Operaénekesi Tanszakán tanulok tovább, amiben patrónusom, kálvinistaságomat is elnéző Gróf Mikes János udvarhelyi apátplébános, a későbbi szombathelyi püspök is gyámolít, huncutkáját vakargatva így felelt édesapám: „Nem dúskálunk ugyan a földi javakban, Emre, de kimódoljuk, hogy inkább fiskális legyél, aki a köszönést is fizetségért viszonzozza. Ejsze a mű nemzetségünk bufenchányó komédiással még nem szolgált. De ha ezután es nyomná a bögyödet a nóta, ha megéljük, akár doktor úr képében is dalolhatsz.”

Így sorolta múltját a hetvenesen is asszony-vadítóan toldimiklósi Palló Imre bátyám, amit az úgyszintén rostonszörny-szerelmes Tamási Áron csupán így véleményezett: Khm! Magánhangzótlan torokköszörüléssel. Azonban ez is elegendő vala a folytatás előcsalogatásához, a bakszenes parázsgödör melletti faderék-ülőkéken trónoló megbiztatása kíséretében. Miközben én sütőgető főhadsegédemmel, Dr. Ambrus Pál szentegyházi élbírközőval egyre eredményesebben csordígtattuk a még éhez kíváncsiskodók nyálát. Akik nem valának mások, mint Imre bátyám oldalbordája Montágh Dusyka, Mária nővérem, sógorom, Platthy Pál vezérezredes, a Rákóczi-kancellár ivadék, a szatmári Korányi András professzor, Áron úr későbbi orvosa, és a székely fejeledelem valamelyik soros szerelme, akinek becses személye azonban kihomályosult vénülő emlékezetemből.

„Szófogadó legényke valék – honosult vissza a nagy énekművész ifjúságának régmúltjába -, reabolinték, az atyai akaratra, s a főpásztori ajánlásokkal egyidőben lettem jurista, és énekesinas. Melyek közül az első a doktorátus déerjével bé is rekesztetett, míg a másodikra a koporsómra honcsikálódik majd az ámen. Még a kapitányságot is hangommal szereztem vala a fronton, hiszen a golyókapkodás helett a főtiszt uraimék énekeltek hátrébb, s az ezüst medáliák is mérföldekkkel visszább találtak reám a front háta mögött, ha atyám-uram „vitéz úrnak” tisztelt is a tábori lapon. Holott az énekesi mivoltom bajosan juthatott a fülébe, mivel még harminc táján is a felől tudakolózott román királyos bélyegzetű levélben, merre található Budapesten az ügyvédi irodám, mert tiszteletesünk Ravasz László püspök meghívására errefelé készül, s „csábítgatja.”

„Hát akkor kied is igenvalóst megszorították a fiskálissággal, mint az árvíz-ringatta szénaboglyán az a bizonyos recsenyédi kutya-kanalazott közbe mórlikázva a sámsoni eredetű

Ambrus, egymást között Pálocska -, most már tehát csak az a bog-olozó valóság a soros, miképpen szabadult.”

„Rangosan. Atyám-uram délután érkezett patyolatharisnyásan. Bérautóval vártam, s este már vittem es az operaház igazgatói páholyába, a királyival szemben, melyben Horthy Miklós kormányzó úr foglalt helyet, családjával, megillető kíséretével. Hány Jánost énekeltem, s felvonás-szünetben inaltam atyámhoz, ezért a dicséretét: „Hát fiam evvel a tálentummal kántor lehetnél akár az anyavárosban es!” Míg a Főméltóságú Úr az elvárható tisztelgésemmel így érdeklődött: „Mondja kedves Palló, ki az a deréktartású székely, ott átalányirányomban, ahonnan idefáradt?” „Az Édesatyám, Főméltóságú Uram!” S ennyiért: Becsüljenek meg véle a következő szünetben! Amihez ez a jóságosan-szépséges Főméltóságú Asszony ezt csicseregte hozzá: „Elvárjuk”! Na, te Fennenvaló Úristen! De hát, ha így rendeltetett, légyen! Hiszen nem féltettem én ugyan atyámat az udvarképességétől, csak az ádámcsutkám férhetetlenkedett a helyén, miközben indultunk a következő felvonás-szünetben. Adjutáns nyitotta előttünk az ajtót, hasra se estünk s a légy mégis az édestejbe fulladt. Mert amikor az államfő felállott az édesatyám tiszteletére (aki egykorú-forma volt vele), névadóm összekoppantotta a csizmasarkát, és jelentkezett, úgy ahogyan a kiegyezés környékén tanulta: „Zájne Königlihe Májesztét, ik Korporál Péter Palló melde gehozam, zum Befél fortréte!” (Királyi felség! Palló Péter tizedes alázatosan jelentem parancsára megjelentem) Bevallom se köpni, se nyelni sem tudtam, bár nem is akartam, de a kormányzó úr tengerész-bravúrja megoldotta a bogot. Átölette Palló tizedest, szépséges neje párnás széket tolt alája, s úgy elkezdett cimboráskodni, mintha mátfalvi Matyi zsidó csapszékében vasárnapdélutánoztak volna.

„És mi lett a végszó? – bőbeszédüsködött ezúttal Tamási Áron, a színpadokon is rangosan otthonos.

Az, hogy még az én szemöldökömet gyomlálta meg atyám, amikor szóvá tettem, hogy Horthy Miklós kormányzó, nem király, tehát nem is felséges, csak főméltóságú, amitől névadóm az indulat pírjába borult: „Admirál és országfeje es, mért lenne tehát kevesebb, mint az a csöpögős-orrú vén Ferenc Jóska? Hát nem láttad, hogy milyen felséges volt vélem?” Hátráznom illett: „Még szeme es béharmatozott felségében. De az atyámurasmé es. Csakhogy megintlen a tanorok árokába léptem, mert édesapám így replikázott: „Mindketten az üsmerkedés illendő mosolyának szántuk, csakhogy kicsinyesség melléje sükeredett!”

Mindannyiuknál, mivel zsebeinkből legalább öt kendő lebben elő a szélben...

S nálam azóta is, harminc-néhány esztendőnek multával, valahányszor a belvárosbamenés közben a Hármashatárhegy felé nézek, ahol a történet színhelye, a valamikori szépvolgyi tündéerkertem már régen a másé...

Tímár Máté

Megjelent: Városunk 1999. január. 13. p. Irodalmi oldal